



## Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

10. května 2012\*

„Nesplnění povinnosti státem — Směrnice 2004/18/ES — Postupy při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby — Veřejná zakázka na dodání, instalaci a údržbu automatů na teplé nápoje a na dodávky čaje, kávy a dalších přísad — Článek 23 odst. 6 a 8 — Technické specifikace — Článek 26 — Podmínky plnění zakázky — Článek 53 odst. 1 — Kritéria pro zadání zakázky — Hospodářsky nejvýhodnější nabídka — Výrobky pocházející z ekologického zemědělství a spravedlivého obchodu — Použití značek v rámci formulování technické specifikace a kritérií pro zadání zakázky — Článek 39 odst. 2 — Pojem ‚dodatečné informace‘ — Článek 2 — Zásady zadávání zakázek — Zásada transparentnosti — Článek 44 odst. 2 a článek 48 — Ověření vhodnosti a výběr účastníků — Minimální úroveň technické a odborné způsobilosti — Dodržování ‚kritérií trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“

Ve věci C-368/10,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne 22. července 2010,

**Evropská komise**, zastoupená C. Zadrou a F. Wilmanem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

**Nizozemskému království**, zastoupenému C. Wissels a M. de Ree, jako zmocněnkyněmi,

žalovanému,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis a D. Šváby (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. října 2011,

po vypořádání stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 15. prosince 2011,

vydává tento

\* Jednací jazyk: nizozemština.

## Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Nizozemské království tím, že v rámci zadávání veřejné zakázky na dodání a provoz automatů na kávu, která byla zveřejněna v *Úředním věstníku Evropské unie* dne 16. srpna 2008, provincie Severní Holandsko:
  - v technické specifikaci požadovala značky MAX HAVELAAR a EKO, nebo přinejmenším značky založené na srovnatelných nebo totožných kritériích;
  - při posuzování způsobilosti hospodářských subjektů použila kritéria a důkazy související s trvale udržitelnými nákupy a společensky zodpovědným jednáním podniků a
  - při formulaci určitých kritérií pro zadání zakázky odkazovala na značky MAX HAVELAAR nebo EKO, či přinejmenším na značky založené na týchž kritériích,

nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 23 odst. 6 a 8, článku 2, čl. 44 odst. 2 a čl. 48 odst. 1 a 2, jakož i čl. 53 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby (Úř. věst. L 134, s. 114; Zvl. vyd. 06/07, s. 132), ve znění nařízení Komise (ES) č. 1422/2007 ze dne 4. prosince 2007 (Úř. věst. L 317, s. 34, dále jen „směrnice 2004/18“).

### I – Právní rámec

- 2 Směrnice 2004/18 obsahuje mimo jiné tyto body odůvodnění:

„(2) Zadávání zakázek sjednaných v členských státech jménem státu, regionálních nebo místních orgánů a jiných veřejnoprávních subjektů musí dodržovat zásady [být v souladu se zásadami] Smlouvy, zejména se zásadou volného pohybu zboží, zásadou svobody usazování a zásadou svobodného poskytování služeb a se zásadami z nich odvozenými, jako je zásada rovného zacházení, zásada zákazu diskriminace, zásada vzájemného uznávání, zásada proporcionality a zásada transparentnosti. Pro veřejné zakázky, které převyšují určitou hodnotu, je žádoucí, aby byla vypracována ustanovení zavádějící na úrovni Společenství koordinaci vnitrostátních zadávacích řízení těchto zakázek, jež by byla založena na těchto zásadách, aby zajistila jejich účinnost a zaručila otevření zadávání veřejných zakázek hospodářské soutěži. Tato koordinační ustanovení by proto měla být vykládána v souladu s výše uvedenými pravidly a zásadami, jakož i dalšími pravidly Smlouvy.

[...]

(5) Podle článku 6 Smlouvy [o ES, kterému odpovídá článek 11 SFEU] jsou požadavky na ochranu životního prostředí zahrnuty do vymezení a provádění politik a činností Společenství uvedených v článku 3 Smlouvy [o ES, kterému v podstatě odpovídají články 3 až 6 SFEU a 8 SFEU], zejména s ohledem na podporu udržitelného rozvoje. Tato směrnice proto upřesňuje, jak mohou veřejní zadavatelé přispět k ochraně životního prostředí a podpoře udržitelného rozvoje, a současně jim zajišťuje možnost získat pro své zakázky nejlepší poměr kvality a ceny.

[...]

(29) Technické specifikace vypracované veřejnými kupujícími by měly umožnit otevření veřejných zakázek hospodářské soutěži. S tímto cílem by mělo být možné podávat nabídky, které odrážejí rozmanitost technických řešení. Proto by mělo být možné vypracovat technické specifikace vyjádřené praktickým výkonem a funkčními požadavky, a je-li činěn odkaz na evropskou normu, nebo pokud taková norma neexistuje, na normu vnitrostátní, měly by být nabídky založené na

jiných rovnocenných řešeních brány veřejnými zadavateli v úvahu. K prokázání rovnocennosti by uchazeči měli mít možnost využít jakéhokoli důkazu. Veřejní zadavatelé by měli být schopni odůvodnit každé rozhodnutí, že v daném případě rovnocennost neexistuje. Veřejní zadavatelé, kteří chtějí vymežit požadavky z hlediska životního prostředí v technických specifikacích dané zakázky, mohou stanovit požadavky z hlediska životního prostředí, jako je určitá výrobní metoda nebo konkrétní vliv skupin výrobků nebo služeb na životní prostředí. Mohou, ale nejsou povinni, použít vhodné specifikace vymezené ekoznačkami, jako je evropská ekoznačka, mezinárodní ekoznačka, vnitrostátní ekoznačka nebo jakákoli jiná ekoznačka, za podmínky, že požadavky týkající se značky jsou stanoveny a přijaty na základě vědecké informace v řízení, kterého se mohou účastnit všechny dotčené subjekty, jako jsou orgány státní správy, spotřebitelé, výrobci, distributoři nebo organizace na ochranu životního prostředí, a za podmínky, že značka je přístupná a dostupná všem subjektům, které mají zájem. [...] Technické specifikace by měly být jasně uvedeny takovým způsobem, aby všichni uchazeči věděli, co požadavky stanovené veřejným zadavatelem zahrnují.

[...]

- (33) Podmínky plnění zakázky jsou slučitelné s touto směrnicí, pokud nejsou přímo nebo nepřímo diskriminační a pokud jsou uvedeny v oznámení o zakázce nebo v zadávací dokumentaci. Mohou mít zejména za cíl podporu odborné přípravy na místě, zaměstnávání osob, které čelí zvláštním těžkostem v začlenění, boj proti nezaměstnanosti nebo ochranu životního prostředí. Jako příklad je možné, mezi jiným[i], uvést požadavky – použitelné během plnění zakázky – zaměstnat dlouhodobě nezaměstnané nebo provádět vzdělávací opatření pro nezaměstnané nebo pro mládež, dodržovat podstatu ustanovení základních úmluv Mezinárodní organizace práce (MOP) za předpokladu, že tato ustanovení nebyla provedena ve vnitrostátním právu, zaměstnat více tělesně postižených osob, než vyžadují vnitrostátní právní předpisy.

[...]

- (39) Ověřování vhodnosti uchazečů [...] a jejich výběr by měly být prováděny za transparentních podmínek. Za tímto účelem by měla být stanovena nediskriminační kritéria, která mohou veřejní zadavatelé použít při výběru soutěžitelů, a prostředky, které mohou použít k tomu, aby prokázali splnění těchto kritérií. Ve stejném duchu transparentnosti by se od veřejného zadavatele mělo vyžadovat, aby jakmile je zakázka zařazena do soutěže, uvedl kritéria pro výběr, která použije, a úroveň zvláštní způsobilosti, kterou může nebo nemusí od hospodářských subjektů vyžadovat před jejich přijetím do zadávacího řízení.

[...]

- (46) Zakázky by měly být zadávány na základě objektivních kritérií, která zajistí dodržení zásad transparentnosti, zákazu diskriminace a rovného zacházení a zaručí, že nabídky budou posuzovány v podmínkách účinné hospodářské soutěže. V důsledku toho je vhodné připustit použití pouze dvou kritérií: ‚nejnižší ceny‘ a ‚hospodářsky nejvýhodnější nabídky‘.

K zajištění dodržení zásady rovného zacházení při zadávání zakázek je vhodné stanovit povinnost – danou judikaturou – zajistit nezbytnou transparentnost, která umožní každému uchazeči, aby byl přiměřeně informován o kritériích a opatřeních, která budou použita pro určení hospodářsky nejvýhodnější nabídky. Je tedy na veřejných zadavatelích, aby uvedli kritéria pro zadání zakázky a poměrnou váhu přiřádanou každému z těchto kritérií s dostatečným předstihem, aby je hospodářské subjekty znaly při vypracovávání svých nabídek. [...]

Pokud se veřejní zadavatelé rozhodnou zadat zakázku podle hospodářsky nejvýhodnější nabídky, měli by nabídky posuzovat tak, aby určili, která z nich nabízí nejlepší poměr kvality a ceny. Proto by měly stanovit hospodářská a kvalitativní kritéria, která, brána jako celek, musí umožnit určit nabídku, která

je pro veřejného zadavatele nejvýhodnější. Stanovení těchto kritérií závisí na předmětu zakázky do té míry, do jaké musí tato kritéria umožnit jak vyhodnocení úrovně plnění, jakou každá nabídka nabízí vzhledem k předmětu zakázky, jak je definován v technických specifikacích, tak posoudit poměr kvality a ceny u každé nabídky.

Aby bylo zaručeno rovné zacházení, měla by kritéria pro zadání zakázky umožnit objektivní vyhodnocení a porovnání nabídek. Jsou-li tyto podmínky splněny, mohou hospodářská a kvalitativní kritéria pro zadání zakázky, jako je splnění požadavků z hlediska životního prostředí, veřejnému zadavateli umožnit vyhovět potřebám dotčené veřejnosti, jak jsou uvedeny ve specifikacích zakázky. Za stejných podmínek může veřejný zadavatel použít kritéria zaměřená na splnění sociálních požadavků, které odpovídají zejména potřebám – vymezeným ve specifikacích zakázky – zvláště znevýhodněných skupin osob, ke kterým náležejí příjemci nebo uživatelé stavebních prací, dodávek nebo služeb, které jsou předmětem zakázky.“

3 Podle čl. 1 odst. 2 písm. c) směrnice 2004/18 jsou veřejné zakázky na dodávky veřejnými zakázkami jinými než veřejné zakázky na stavební práce uvedené v písmenu b) tohoto odstavce, jejichž předmětem je koupě, koupě najaté věci, nájem nebo koupě na splátky výrobků, s předkupním právem nebo bez něho, přičemž veřejná zakázka, jejímž předmětem je dodávka výrobků a která vedle těchto dodávek zahrnuje rovněž umístovací a instalační práce, se považuje za veřejnou zakázku na dodávky. Podle článku 7 této směrnice se tato použije na takovou zakázku, jejíž odhadovaná hodnota bez daně z přidané hodnoty není nižší než 206 000 eur, je-li zadávána veřejným zadavatelem, který není uveden v příloze IV této směrnice, pokud není zadávána v oblasti obrany nebo ústředními nákupními subjekty. Tato příloha neuvádí provincie Nizozemského království.

4 Článek 2 směrnice 2004/18 stanoví:

„Zásady zadávání zakázek

Veřejní zadavatelé jednají s hospodářskými subjekty na základě zásad rovnosti a zákazu diskriminace a postupují transparentním způsobem.“

5 Bod 1 písm. b) přílohy VI směrnice 2004/18 definuje pojem „technická specifikace“ v případě zakázek na služby nebo dodávky jako „specifikace v dokumentu, které definují požadované vlastnosti výrobku [...], například úroveň jakosti, úroveň vlivu na životní prostředí, uzpůsobení všem požadavkům [...] a posuzování shody, výkon, užité vlastnosti [shody, užité vlastnosti a použití výrobku], bezpečnost nebo rozměry, včetně požadavků týkajících se obchodního názvu, terminologie, symbolů, přezkoušení a zkušebních metod, balení, značení a štítkování, návodu k použití, výrobních postupů a metod a postupů posuzování shody“.

6 Článek 23 této směrnice stanoví:

„1. Technické specifikace, jak jsou vymezeny v bodu 1 přílohy VI, se uvádějí v dokumentech týkajících se zakázky[...].

2. Technické specifikace musí uchazečům vytvořit podmínky pro rovný přístup a nesmějí vést k vytváření neodůvodněných překážek pro otevření zadávání veřejných zakázek hospodářské soutěži.

3. [...] technické specifikace [musí být] formulovány:

[...]

b) [...] formou požadavků na výkon nebo funkci; tyto požadavky mohou zahrnovat vlastnosti z hlediska životního prostředí. Tyto parametry však musí být dostatečně přesné, aby umožnily uchazečům určit předmět zakázky a veřejným zadavatelům zadat zakázku;

[...]

6. Jestliže veřejní zadavatelé stanoví vlastnosti z hlediska životního prostředí formou požadavků na výkon nebo na funkci, jak je uvedeno v odst. 3 písm. b), mohou používat podrobné specifikace nebo, je-li to třeba, jejich části, jak jsou definovány evropskými, mezinárodními nebo vnitrostátními ekoznačkami nebo jakoukoli jinou ekoznačkou, za předpokladu, že:

- tyto specifikace jsou vhodné pro vymezení vlastností dodávek nebo služeb, které jsou předmětem zakázky,
- požadavky na značku jsou definovány na základě vědeckých informací,
- ekoznačky jsou přijaty za použití řízení, kterého se mohou účastnit všechny dotčené subjekty, jako jsou orgány státní správy, spotřebitelé, výrobci, distributoři a organizace na ochranu životního prostředí,
- a jsou přístupné všem subjektům, které mají zájem.

Veřejní zadavatelé mohou uvést, že u výrobků a služeb opatřených ekoznačkou platí předpoklad, že splňují technické specifikace stanovené v zadávací dokumentaci; musí přijmout každý vhodný důkazní prostředek, jako je technická dokumentace výrobce nebo zkušební protokol uznaného subjektu.

[...]

8. Není-li to odůvodněno předmětem zakázky, nesmějí technické specifikace odkazovat na určitou výrobu nebo zdroj nebo na určitý postup nebo na obchodní značky, patenty, typy nebo určitý původ či výrobu, pokud by to vedlo ke zvýhodnění nebo vyloučení určitých podniků nebo určitých výrobků. Takový odkaz je výjimečně dovolen, není-li dostatečně přesný a srozumitelný popis předmětu zakázky podle odstavců 3 a 4 možný; takový odkaz musí být doprovázen slovy „nebo rovnocenný“.

7 Článek 26 směrnice 2004/18 zní následovně:

„Podmínky plnění zakázky

Veřejní zadavatelé mohou stanovit zvláštní podmínky pro plnění zakázky za předpokladu, že jsou slučitelné s právem Společenství a jsou uvedeny v oznámení o zakázce nebo v zadávací dokumentaci. Podmínky, kterými se řídí plnění zakázky, se mohou týkat zejména sociálních faktorů a životního prostředí.“

8 Článek 39 odst. 2 této směrnice stanoví:

„Zadavatelé nebo příslušné útvary poskytnou dodatečné informace k zadávací dokumentaci a dodatečným dokumentům nejpozději šest dnů před uplynutím lhůty stanovené pro doručení nabídek, je-li o ně požádáno s dostatečným předstihem.“

9 Článek 44 směrnice 2004/18, nadepsaný „Ověření vhodnosti a výběr účastníků, zadávání zakázek“, ve svém odstavci 1 stanoví, že veřejní zadavatelé poté, co je ověřena vhodnost uchazečů, kteří nebyli vyloučeni, na základě kritérií týkajících se zejména odborných a technických znalostí nebo způsobilosti uvedených v jejím článku 48, zadávají zakázky na základě kritérií uvedených především v článku 53 této směrnice. Podle čl. 44 odst. 2 uvedené směrnice:

„Veřejní zadavatelé mohou od zájemců a uchazečů vyžadovat, aby splňovali minimální způsobilost v souladu s články 47 a 48.

Rozsah informací uvedených v člancích 47 a 48 a minimální úroveň způsobilosti požadované pro konkrétní zakázku musí být vztaženy k předmětu zakázky a být tomuto předmětu úměrné.

[...]

- 10 Článek 48 směrnice 2004/18, nadepsaný „Technická nebo odborná způsobilost“, ve svém odstavci 1 stanoví:

„Technická nebo odborná způsobilost hospodářských subjektů se posuzuje a zkoumá v souladu s odstavci 2 a 3.“

- 11 Podle odstavce 2 téhož článku mohou být doklady o technické způsobilosti hospodářského subjektu poskytnuty jedním nebo několika prostředky, které toto ustanovení vyjmenovává, podle povahy, množství nebo důležitosti a použití stavebních prací, dodávek nebo služeb. Co se týče veřejných zakázek na dodávky, uvádějí písm. a) bod ii) a písmena b) až d) a j) uvedeného ustanovení následující prvky:

- předložení seznamu hlavních uskutečněných dodávek v posledních třech letech;
- předložení přehledu techniků nebo technických útvarů, i když případně nepatří k podniku, zvláště těch, kteří jsou zodpovědní za řízení jakosti;
- předložení popisu technického zařízení a opatření použitých dodavatelem pro zajištění jakosti a popisu zařízení podniku pro studium a výzkum;
- kontrolu výrobních kapacit dodavatele a případně také kontrolou prostředků pro studium a výzkum, které má k dispozici, a opatření, která zavede pro kontrolu jakosti, provedenou veřejnými zadavateli nebo pro ně, jsou-li výrobky, které mají být dodány, složité nebo jsou-li výjimečně požadovány pro zvláštní účel, a
- co se týče výrobků, které mají být dodány, vzorky, popisy nebo fotografie či osvědčení potvrzující shodu výrobků s určitými specifikacemi nebo normami.

- 12 Podle odstavce 6 uvedeného článku 48 veřejný zadavatel v oznámení nebo ve výzvě k podání nabídek upřesní, které doklady uvedené v odstavci 2 mají být poskytnuty.

- 13 Článek 53 směrnice 2004/18 stanoví:

„Kritéria pro zadání zakázky

1. [...] [K]ritéria, na nichž zakládají zadavatelé zadání zakázky, [jsou] tato:

- a) pokud se zakázka zadává na základě hospodářsky nejvýhodnější nabídky z hlediska veřejného zadavatele, která zahrnuje různá kritéria spojená s předmětem dané veřejné zakázky, jako jsou kvalita, cena, technická úroveň, estetické a funkční vlastnosti, vlastnosti hlediska vlivu na životní prostředí, provozní náklady, návratnost nákladů, záruční servis a technická pomoc, datum dodání, dodací lhůta a lhůta pro dokončení;

[...]

## II – Skutečnosti předcházející žalobě

### A – Oznámení o zakázce

- 14 Dne 16. srpna 2008 bylo v *Úředním věstníku Evropské unie* na žádost nizozemské provincie Severní Holandsko zveřejněno oznámení o veřejné zakázce na dodání a provoz automatů na kávu od 1. ledna 2009 (dále jen „oznámení o zakázce“).

- 15 Oddíl II bod 1.5 tohoto oznámení popisoval tuto zakázku takto:
- „Provincie Severní Holandsko má uzavřenou smlouvu o provozu automatů na kávu. Platnost této smlouvy vyprší ke dni 1. ledna 2009. Provincie má v plánu uzavřít cestou veřejného evropského zadávacího řízení novou smlouvu ke dni 1. ledna 2009. Důležitým aspektem je snaha provincie Severní Holandsko o zvýšení využití ekologických výrobků a výrobků pocházejících ze spravedlivého obchodu v automatech na kávu.“
- 16 Oddíl III bod 1 uvedeného oznámení byl věnován podmínkám vztahujícím se k zakázce. Po informacích týkajících se jistot a záruk, podmínek financování a platebních podmínek, jakož i požadavků na právní formu využívání subdodavatelů bod 1.4 tohoto oddílu obsahoval informaci „ne“ v rubrice „Další zvláštní podmínky, kterým plnění zakázky podléhá“.
- 17 Oddíl IV bod 2.1 oznámení o zakázce uváděl, že zakázka bude zadána hospodářsky nejvýhodnější nabídce. Z bodu 3.4 téhož oddílu plyne, že nejzazší okamžik pro doručení nabídek byl stanoven na 26. září 2008 ve 12 hodin.

#### B – *Zadávací dokumentace*

- 18 Oznámení o zakázce odkazovalo na zadávací dokumentaci, nazvanou „vyhlášení veřejné zakázky“, pocházející ze dne 11. srpna 2008 (dále jen „zadávací dokumentace“).
- 19 Podkapitola 1.3 zadávací dokumentace, nazvaná „Kontext zakázky“, přebírala ve svém prvním pododstavci obsah bodu 1.5 oddílu II oznámení o zakázce. Druhý pododstavec této podkapitoly byl ukončen následovně:
- „Nabídky budou hodnoceny na základě kritérií kvality a ochrany životního prostředí a ceny.“
- 20 Podkapitola 1.4 zadávací dokumentace popisovala, formou shrnutí, obsah zakázky následovně:
- „Provincie Severní Holandsko zadává dodávku, instalaci a údržbu poloautomatů (full-operational) na teplé a studené nápoje ve formě pronájmu. Provincie Severní Holandsko zadává rovněž dodávku přísad do poloautomatů [...] v souladu s požadavky a přáními popsány v dokumentu týkajícím se zakázky. [...] Trvanlivost a funkčnost představují důležité aspekty.“
- 21 Podle podkapitoly 1.5 zadávací dokumentace se zakázka týkala tříleté smlouvy, jejíž platnost mohla být o jeden rok prodloužena.
- 22 Podle podkapitoly 3.4 zadávací dokumentace týkající se podmínek přihlašování nebylo předkládání alternativních nabídek povoleno. Zájemci a uchazeči se měli informovat o všech relevantních podmínkách zakázky, zejména prostřednictvím otázek veřejnému zadavateli, na které mělo být odpovězeno v rámci informativního dodatku.
- 23 Ten byl v podkapitole 2.3 oddílu 5 zadávací dokumentace definován jako dokument obsahující odpovědi na otázky položené zájemci, které se netýkaly případných změn zadávací dokumentace nebo jiných dokumentů souvisejících se zakázkou, jenž je zároveň součástí zadávací dokumentace a má přednost před jejími ostatními částmi, jakož i jejími přílohami. V oddílech 3 a 5 uvedené podkapitoly bylo dále upřesněno, že informativní dodatek bude zveřejněn na internetových stránkách provincie Severní Holandsko týkajících se nabídkových řízení, přičemž každý zájemce obdrží ihned e-mailem upozornění na zveřejnění odpovědí na těchto stránkách.
- 24 Podkapitola 4.4 zadávací dokumentace byla nazvána „Požadavky na vhodnost/minimální úroveň“. Uvedené požadavky byly v úvodu zadávací dokumentace definovány jako požadavky, které musí uchazeč splnit k tomu, aby byla jeho nabídka vzata v úvahu, vyjádřené formou důvodů pro vyloučení nebo minimálních požadavků.

- 25 Oddíly 1 až 5 této podkapitoly 4.4 byly věnovány obratu, krytí profesních rizik, zkušenostem uchazeče, kvalitativním požadavkům a hodnocení spokojenosti zákazníků.
- 26 Oddíl 4 uvedené podkapitoly 4.4, nazvaný „Kvalitativní požadavky“, obsahoval bod 2, znějící následovně:  
„V rámci trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků provincie Severní Holandsko požaduje, aby dodavatel splňoval kritéria týkající se trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků. Jakým způsobem plníte kritéria týkající se trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání? Kromě toho je třeba uvést, jakou měrou dodavatel přispívá ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska. [...]“
- 27 Tento požadavek byl připomenut v oddílu 6, poslední části téže podkapitoly 4.4, obsahujícím zejména následující shrnutí „Norem jakosti“:  
„11. Trvalá udržitelnost nákupů a [společensky odpovědné jednání podniků: kritérium knock-out]“.
- 28 Oddíl 1 podkapitoly 5.2 zadávací dokumentace, nazvaný „Minimální požadavky 1: Program požadavků“, odkazoval na jinou přílohu a upřesňoval, že uchazeči musejí vyhovět programu požadavků, tak jak v ní byl formulován.
- 29 Příloha A zadávací dokumentace, nazvaná „Program požadavků“, obsahovala zejména následující body:  
„31 Provincie Severní Holandsko používá pro konzumaci kávy a čaje značky MAX HAVELAAR a EKO. [...] [Posouzení:] požadavek[.]  
[...]  
35 Přísady by měly co možná nejvíce odpovídat značkám EKO nebo MAX HAVELAAR. [...] [Maximum] 15 [bodů. Posouzení:] přání[.]“
- 30 Z příloh a obecné systematiky zadávací dokumentace vyplývá, že uvedený bod 35 se týkal některých přísad sloužících k přípravě nápojů jiných než čaje a kávy, například mléka, cukru a kakaa (dále jen „přísady“).

### C – Informativní dodatek

- 31 Dne 9. září 2008 zveřejnila provincie Severní Holandsko body 11 a 12 informativního dodatku stanoveného v podkapitole 2.3 zadávací dokumentace. Tyto body se týkaly otázky související s body 31 a 35 přílohy A zadávací dokumentace, která zněla následovně: „Lze mít za to, že u uvedených značek platí: nebo rovnocenné[?]“. Veřejný zadavatel odpověděl následovně:  
„00011 [...] [bod] 31 [...] [...]  
[...]  
Jsou-li kritéria srovnatelná nebo totožná.  
00012 [...] [bod] 35 [...] [...]  
[...]  
Přísady mohou nést značku založenou na týchž kritériích.“



- 32 Z oznámení zveřejněného v *Úředním věstníku Evropské unie* dne 24. prosince 2008 plyne, že zakázka byla zadána nizozemské společnosti Maas International.

#### D – Značky EKO a MAX HAVELAAR

- 33 Podle tvrzení Komise, které v tomto ohledu nebylo Nizozemským královstvím rozporováno, mohou být vlastnosti značek EKO a MAX HAVELAAR popsány následovně.

##### 1. Značka EKO

- 34 Nizozemská soukromá značka EKO je udělována pro výrobky složené alespoň z 95 % z produktů ekologického zemědělství. Je spravována nadací nizozemského civilního práva, jejímž cílem je podpora ekologického zemědělství, tak jak bylo v době vzniku skutkových okolností upraveno nařízením Rady (EHS) č. 2092/91 ze dne 24. června 1991 o ekologickém zemědělství a k němu se vztahujícím označování zemědělských produktů a potravin (Úř. věst. L 198, s. 1; Zvl. vyd. 15/02, s. 39), ve znění nařízení Rady (ES) č. 392/2004 ze dne 24. února 2004 (Úř. věst. L 65, s. 1; Zvl. vyd. 15/08, s. 189, dále jen „nařízení č. 2092/91“), a potírání podvodů. Tato nadace byla určena orgánem příslušným pro provádění kontrol souvisejících s dodržováním povinností stanovených uvedeným nařízením.
- 35 EKO je ochrannou známkou zapsanou u Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (ochranné známky a vzory) (OHIM).

##### 2. Značka MAX HAVELAAR

- 36 Značka MAX HAVELAAR je rovněž soukromou značkou spravovanou nadací nizozemského civilního práva podle norem stanovených referenční mezinárodní organizací Fairtrade Labelling Organisation (FLO). Je používána v několika zemích, zejména v Nizozemsku.
- 37 Tato značka, která má podporovat výrobky pocházející ze spravedlivého obchodu, osvědčuje, že výrobky, které jsou jí opatřeny, byly nakoupeny za spravedlivou cenu a za spravedlivých podmínek od organizací tvořených drobnými výrobci v rozvojových zemích. V tomto ohledu je třeba pro získání této značky dodržet čtyři kritéria, podle nichž uhrazená cena musí pokrývat veškeré náklady, tato cena musí být vyšší než tržní cena, výroba musí být předfinancována a dovozce musí s výrobcem udržovat dlouhodobé obchodní vztahy. Audit i certifikace jsou zajišťovány organizací FLO.
- 38 MAX HAVELAAR je rovněž ochrannou známkou zapsanou u OHIM.

### III – Postup před zahájením soudního řízení a řízení před Soudním dvorem

- 39 Komise zaslala dne 15. května 2009 Nizozemskému království výzvu dopisem. Podle tohoto dopisu byla zadávací dokumentace vypracovaná provincií Severní Holandsko v rámci sporné zakázky v rozporu se směrnicí 2004/18, jelikož prosazovala značky MAX HAVELAAR a EKO, nebo značky založené na srovnatelných nebo totožných kritériích, pro čaj a kávu, které měly být předmětem dodávek, jelikož tyto značky uplatnila jako kritérium pro zadání zakázky na přísady, a jelikož hodnotila technickou a odbornou způsobilost uchazečů na základě kritérií vhodnosti, která nespadají do uzavřeného systému stanoveného v tomto ohledu touto směrnicí.
- 40 V dopise ze dne 17. srpna 2009 Nizozemské království připustilo, že sporná zakázka obsahovala z pohledu uvedené směrnice nedostatky, jejichž účinkem však nebylo znevýhodnění některých hospodářských subjektů, které by mohly mít případně o zakázku zájem, přičemž zpochybnilo několik výtek vznesených Komisí.

- 41 Dne 3. listopadu 2009 zaslala Komise tomuto členskému státu odůvodněné stanovisko, v němž zopakovala dříve uplatněné výtky, a vyzvala ho k přijetí veškerých opatření nezbytných k tomu, aby vyhověl tomuto stanovisku ve lhůtě dvou měsíců od jeho obdržení.
- 42 Dopisem ze dne 31. prosince 2009 uvedený členský stát zpochybnil opodstatněnost postoje zastávaného Komisí.
- 43 Ta se v důsledku toho rozhodla podat projednávanou žalobu.
- 44 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 11. února 2011 bylo Dánskému království povoleno vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání Nizozemského království. Ukončení tohoto vedlejšího účastenství bylo vzato na vědomí usnesením předsedy třetího senátu Soudního dvora ze dne 14. listopadu 2011.

#### **IV – K žalobě**

- 45 Komise předkládá na podporu své žaloby tři důvody.
- 46 První a třetí žalobní důvod se týkají použití značek EKO a MAX HAVELAAR v rámci technických specifikací sporné zakázky týkajících se dodávané kávy a čaje a dále kritérií pro zadání zakázky týkajících se dodávaných přísad. První žalobní důvod obsahuje dvě části, vycházející z porušení čl. 23 odst. 6 směrnice 2004/18, co se týče použití značky EKO, a odstavce 8 téhož článku, co se týče použití značky MAX HAVELAAR. Třetí žalobní důvod vychází z porušení čl. 53 odst. 1 uvedené směrnice a je založen na dvou výtkách, když Komise tvrdí, že toto ustanovení brání použití značek a že výše uvedené značky nesouvisely s předmětem sporné zakázky.
- 47 Druhý žalobní důvod se týká požadavku, aby uchazeči dodržovali „kritéria trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“. Dělí se dále na tři části vycházející z porušení článku 44 odst. 2 prvního pododstavce a článku 48 směrnice 2004/18 tím, že tento požadavek neodpovídá žádnému z požadavků, které tato ustanovení povolují, z porušení článku 44 odst. 2 druhého pododstavce této směrnice tím, že uvedený požadavek nesouvisí s předmětem zakázky, a z porušení povinnosti transparentnosti stanovené v článku 2 téže směrnice tím, že výrazy „trvalá udržitelnost nákupů“ a „společensky odpovědné jednání podniků“ nejsou dostatečně jasné.

#### *A – Úvodní poznámky*

##### 1. K použitelnosti směrnice 2004/18

- 48 Je třeba uvést, že sporná zakázka, která spočívá v poskytnutí prostřednictvím pronájmu a v údržbě nápojových automatů, jakož i v dodávkách výrobků nezbytných pro jejich fungování, představuje veřejnou zakázku na dodávky ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. c) směrnice 2004/18.
- 49 A dále, odhad uplatňovaný Komisí, co se týče hodnoty této zakázky, tedy 760 000 eur, není Nizozemským královstvím zpochybňován. Je tedy třeba konstatovat použitelnost této směrnice na uvedenou zakázku, pokud jde o prahové hodnoty stanovené v jejím článku 7.

##### 2. K dosahu požadavku a přání, kterých se týká první a třetí žalobní důvod

- 50 Účastníci řízení se neshodují na dosahu požadavku a přání uvedených v bodě 31 a v bodě 35 přílohy A zadávací dokumentace. Komise s odkazem na tyto body tvrdí, že tento požadavek a toto přání se týkaly toho, aby dotyčné výrobky nesly značku EKO nebo MAX HAVELAAR, či přinejmenším značky

založené na srovnatelných nebo totožných kritériích, zohlední-li se body 11 a 12 informativního dodatku. Podle Nizozemského království naopak z oddílu II bodu 1.5 oznámení o zakázce a podkapitoly 1.3 zadávací dokumentace vyplývá, že veřejný zadavatel požadoval nebo si přál, aby dodávané výrobky pocházely z ekologického zemědělství a spravedlivého obchodu, přičemž uvedení těchto nebo rovnocenných značek mělo pouze dokreslit kritéria, která bylo třeba dodržet.

- 51 Zprv je třeba konstatovat, že zadávací dokumentaci nelze vykládat způsobem, jakým tak činí Nizozemské království.
- 52 V tomto ohledu je třeba připomenout, že dosah zadávací dokumentace musí být určen z pohledu potenciálních uchazečů, jelikož cílem postupů zadávání veřejných zakázek uvedených ve směrnici 2004/18 je právě zajištění přístupu těchto uchazečů usazených v Evropské unii k veřejným zakázkám, které je zajímají (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. ledna 2007, Auroux a další, C-220/05, Sb. rozh. s. I-385, bod 53). V projednávaném případě přitom nemohli potenciální uchazeči zadávací dokumentaci rozumět jinak, než že v rámci dotčeného požadavku nebo přání směřuje k držbě uvedených značek.
- 53 Tento požadavek a přání jsou totiž vyjádřeny v příloze zadávací dokumentace obsahující „Program požadavků“, jemuž museli uchazeči podle podkapitoly 5.2 oddílu 1 této dokumentace vyhovět tak, jak byl formulován. Body 31 a 35 uvedeného programu přitom výslovně a bezvýhradně odkazovaly na značky EKO a MAX HAVELAAR, s vyloučením všech alternativ, jejichž předkládání bylo kromě toho vyloučeno v podkapitole 3.4 zadávací dokumentace. Za těchto podmínek nelze připustit, že údaj, který je, pokud jde o jeho dosah, nepřiliš konkrétní, podle kterého „[d]ůležitým aspektem je snaha provincie Severní Holandsko o zvýšení využití ekologických výrobků a výrobků pocházejících ze spravedlivého obchodu v automatech na kávu“, uvedený v oddíle II bodu 1.5 oznámení o zakázce a v podkapitole 1.3 zadávací dokumentace, to znamená mimo části dokumentace o zakázce věnované požadavkům a přáním veřejného zadavatele, by znamenal, že dotčený požadavek a přání se týkají obecně skutečnosti, aby dotyčné výrobky pocházely z ekologického zemědělství a spravedlivého obchodu.
- 54 Zadruhé, pozdější upřesnění v bodech 11 a 12 informativního dodatku, podle nichž odkaz na značky EKO a MAX HAVELAAR v rámci těchto požadavků a přání zahrnoval rovněž rovnocenné značky, to znamená značky založené na totožných nebo srovnatelných kritériích pro své udělování, nemohou být zohledněna na základě čl. 39 odst. 2 směrnice 2004/18.
- 55 Jak uvedla generální advokátka v bodě 71 svého stanoviska, dodatečné informace k zadávací dokumentaci a dodatečné dokumenty, uvedené v tomto ustanovení, totiž sice mohou vyjasňovat některé body nebo poskytovat určité informace, avšak nemohou změnit dosah zásadních podmínek zakázky, byť formou oprav, mezi něž patří technické specifikace a kritéria pro zadání zakázky, tak jak byly tyto podmínky formulovány v zadávací dokumentaci, z nichž zájemci z řad hospodářských subjektů legitimně vycházeli při rozhodnutí o předložení nabídky, nebo naopak o tom, že se dotyčného zadávacího řízení nezúčastní. Vyplývá to ze samotného použití výrazu „dodatečné informace“ v uvedeném čl. 39 odst. 2 a současně z krátké lhůty, tj. šesti dnů, která může podle tohoto ustanovení dělit sdělení takových informací od uplynutí lhůty pro doručení nabídek.
- 56 V tomto ohledu zásada rovného zacházení i zásada transparentnosti, která z ní vyplývá, vyžadují, aby předmět a kritéria pro zadání veřejných zakázek byly jasně určeny již na začátku postupu směřujícího k jejímu zadání (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. prosince 2009, Komise v. Francie, C-299/08, Sb. rozh. s. I-11587, body 41 a 43).
- 57 Je proto třeba konstatovat, že dokumenty k zakázce, které určují její předmět a kritéria pro její zadání, ukládaly, aby dodávaná káva a čaj nesly značky EKO a MAX HAVELAAR, a dále obsahovaly přání, aby dodávané přísady nesly tytéž značky.

B – K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 23 odst. 6 a 8 směrnice 2004/18, pokud jde o technické specifikace týkající se dodávané kávy a čaje

- 58 První žalobní důvod uplatňovaný Komisí se týká požadavku uvedeného v bodě 31 přílohy A zadávací dokumentace, podle kterého „[p]rovincie Severní Holandsko používá pro konzumaci kávy a čaje značky MAX HAVELAAR a EKO“.

1. K první části prvního žalobního důvodu, vycházející z porušení čl. 23 odst. 6 směrnice 2004/18, pokud jde o použití značky EKO v rámci technických specifikací týkajících se dodávané kávy a čaje

a) Argumentace účastníků řízení

- 59 Svou první částí prvního žalobního důvodu Komise v podstatě tvrdí, že požadavek, podle kterého dodávaná káva a čaj musely nést značku EKO nebo jinou rovnocennou značku, to znamená značku osvědčující, že pocházejí z ekologického zemědělství, představuje popis vlastností vyžadovaných pro dotyčné výrobky, a tedy technickou specifikaci řídicí se článkem 23 směrnice 2004/18. Odstavec 6 tohoto článku, který přitom za určitých podmínek povoluje použití takových ekoznaček, jakou je značka EKO, v rámci formulace vlastností z hlediska životního prostředí, však neumožňuje předepsat ekoznačku jako takovou.
- 60 Podle Nizozemského království značka EKO z důvodu své obecné známosti mezi hospodářskými subjekty v dotyčné oblasti činnosti pro ně jasně odkazovala na výrobky pocházející z ekologického zemědělství s odkazem, v době, kdy byla dokumentace zakázky vypracována, na nařízení č. 2092/91. Každopádně s obvyklou řádnou péčí postupující hospodářský subjekt mající zájem o zakázku by na internetu bez problémů našel popis kritérií vážících se k této značce nebo by se na ně mohl dotázat veřejného zadavatele. V tomto ohledu je tedy nereálná úvaha, že uvedení značky EKO mohlo porušovat zásadu rovného zacházení, jelikož by potenciální uchazeč mohl z důvodu nepochopení tohoto údaje ztratit o spornou zakázku zájem nebo ztratit příliš mnoho času.

b) Závěry Soudního dvora

- 61 Úvodem je třeba uvést, že podle čl. 23 odst. 3 písm. b) směrnice 2004/18 mohou mít technické specifikace formu požadavků na výkon nebo funkci, které mohou zahrnovat vlastnosti z hlediska životního prostředí. Podle dvacátého devátého bodu odůvodnění této směrnice může určitá metoda produkce takový požadavek z hlediska životního prostředí představovat. Jelikož mezi účastníky řízení není sporu o tom, že značka EKO je založena na vlastnostech z hlediska životního prostředí a splňuje podmínky vyjmenované v čl. 23 odst. 6 směrnice 2004/18, představuje tudíž „ekoznačku“ ve smyslu tohoto ustanovení. A dále provincie Severní Holandsko tím, že uvedla požadavek týkající se vlastností dodávaného čaje a kávy ve vztahu k této značce, stanovila v tomto ohledu technickou specifikaci. Tuto část prvního žalobního důvodu je tudíž třeba přezkoumat s ohledem na posledně uvedené ustanovení.
- 62 Je třeba připomenout, že podle článku 2 směrnice 2004/18, stanovujícího zásady zadávání veřejných zakázek, veřejní zadavatelé jednají s hospodářskými subjekty na základě zásad rovnosti a zákazu diskriminace a postupují transparentním způsobem. Tyto zásady mají zásadní důležitost, pokud jde o technické specifikace, vzhledem k nebezpečí diskriminace spojenému s jejich volbou nebo způsobem, jakým jsou formulovány. Článek 23 odst. 2 a 3 písm. b) a poslední věta dvacátého devátého bodu odůvodnění směrnice 2004/18 tak zdůrazňují, že technické specifikace musí uchazečům vytvořit podmínky pro rovný přístup a nesmějí vést k vytváření neodůvodněných překážek pro otevření zadávání veřejných zakázek hospodářské soutěži, že musí být dostatečně přesné, aby jim umožnily určit předmět zakázky a veřejným zadavatelům ji zadat, a že je třeba je uvádět jasně takovým způsobem, aby všichni uchazeči věděli, co požadavky stanovené veřejným zadavatelem zahrnují. Článek 23 odst. 6 směrnice 2004/18 je třeba vykládat zejména ve světle těchto úvah.

- 63 Ze znění prvního pododstavce tohoto ustanovení plyne, že co se týče požadavků na vlastnosti z hlediska životního prostředí, poskytuje veřejným zadavatelům možnost použití detailních specifikací ekoznaček, ale ne ekoznačky jako takové. Požadavek přesnosti zakotvený v čl. 23 odst. 3 písm. b) směrnice 2004/18 – na který odkazuje odstavec 6 uvedeného článku – a ozřejmený v poslední větě dvacátého devátého bodu jejího odůvodnění brání rozšiřujícímu výkladu uvedeného ustanovení.
- 64 Aby bylo možné usnadnit ověření, zda byl takový požadavek dodržen, sice druhý pododstavec tohoto čl. 23 odst. 6 opravňuje veřejné zadavatele mimoto k uvedení, že výrobky nesoucí ekoznačku, jejíž podrobné specifikace použili, se považují za splňující dotyčné specifikace. Tento druhý pododstavec však nerozšiřuje dosah prvního pododstavce uvedeného čl. 23 odst. 6, jelikož umožňuje použít samotnou ekoznačku pouze podružně, jako důkaz dodržení „technické specifikace stanovené v zadávací dokumentaci“.
- 65 Podle téhož druhého pododstavce čl. 23 odst. 6 směrnice 2004/18 totiž veřejní zadavatelé musejí připustit jakýkoliv jiný vhodný důkazní prostředek, jako je technická dokumentace výrobce nebo zkušební protokol uznaného subjektu.
- 66 Kromě toho je třeba připomenout, že veřejný zadavatel je sice oprávněn očekávat, jak tvrdí Nizozemské království, že hospodářské subjekty, které se zajímají o zakázku, jsou přiměřeně informované a postupují s běžnou řádnou péčí, takové legitimní očekávání však předpokládá, že veřejný zadavatel sám formuloval své požadavky jasným způsobem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. dubna 2010, Komise v. Španělsko, C-423/07, Sb. rozh. s. I-3429, bod 58). Toto očekávání nemůže být *a fortiori* uplatňováno k tomu, aby zbavilo veřejné zadavatele povinností, které jim ukládá směrnice 2004/18.
- 67 Mimoto povinnost uložená veřejnému zadavateli, aby výslovně uvedl podrobné vlastnosti z hlediska životního prostředí, které hodlá uložit, i v případě, že se dovolává vlastností definovaných ekoznačkou, která zdaleka není přílišným formalismem, je nezbytná k tomu, aby potenciálním uchazečům umožňovala vycházet z jediného a oficiálního dokumentu pocházejícího od samotného veřejného zadavatele, a tedy je nevystavovala riziku spojenému s vyhledáváním informací a možnými změnami kritérií souvisejících s některou z ekoznaček v čase.
- 68 Dále je třeba uvést, že námitka uplatněná Nizozemským královstvím, podle které by uvedení podrobných vlastností vzhledem k tomu, že značka EKO vypovídá o ekologickém původu výrobků, které ji nesou, vyžadovalo uvést veškeré požadavky nařízení č. 2092/91, což by bylo mnohem nejasnější nežli odkaz na tuto značku, není relevantní. Směrnice 2004/18 totiž v zásadě nebrání odkazům v oznámení o zakázce nebo v zadávací dokumentaci, je-li takový odkaz v praxi nevyhnutelný, na právní nebo správní předpisy ohledně určitých technických specifikací, pokud jsou u nich uvedeny veškeré doplňující údaje případně vyžadované touto směrnicí (obdobně viz výše uvedený rozsudek Komise v. Španělsko, body 64 a 65). Jelikož uvádění zemědělských produktů získaných ekologickou metodou produkce, které jsou jako takové prezentovány, na unijní trh musí dodržovat unijní právní úpravu v této oblasti, veřejný zadavatel tak může – aniž jedná v rozporu s pojmem „technická specifikace“ ve smyslu bodu 1 písm. b) přílohy VI směrnice 2004/18 nebo s jejím čl. 23 odst. 3 – v zadávací dokumentaci případně uvést, že dodávaný výrobek musí odpovídat nařízení č. 2092/91 nebo jakémukoliv pozdějšímu nařízení, které ho nahradí.
- 69 Co se týče pozdějšího upřesnění v bodu 11 informativního dodatku, podle kterého odkaz na značku EKO mířil rovněž na rovnocenné značky, je třeba mimo to, co bylo uvedeno v bodech 54 až 56 rozsudku v projednávané věci, zdůraznit, že takové upřesnění každopádně nemůže nahradit uvedení podrobných technických specifikací týkajících se dotyčné značky.
- 70 Z předcházejících úvah plyne, že provincie Severní Holandsko tím, že v zadávací dokumentaci vyžadovala, aby některé dodávané výrobky byly opatřeny danou ekoznačkou, místo aby použila podrobné specifikace definované touto ekoznačkou, stanovila technickou specifikaci neslučitelnou s čl. 23 odst. 6 směrnice 2004/18. První část prvního žalobního důvodu je tudíž opodstatněná.

2. K druhé části prvního žalobního důvodu, vycházející z porušení čl. 23 odst. 8 směrnice 2004/18, pokud jde o použití značky MAX HAVELAAR v rámci technických specifikací týkajících se dodávané kávy a čaje

a) Argumentace účastníků řízení

- 71 Svou druhou částí prvního žalobního důvodu Komise v podstatě tvrdí, že požadavek, podle kterého dodávaná káva a čaj musely nést značku MAX HAVELAAR nebo jinou rovnocennou značku, to znamená značku osvědčující, že pocházejí ze spravedlivého obchodu, představuje popis vlastností vyžadovaných pro dotyčné výrobky, a tedy technickou specifikaci řídicí se článkem 23 směrnice 2004/18. Tento požadavek je přitom v rozporu s odstavcem 8 tohoto článku, který v zásadě zakazuje, aby technické specifikace „odkazova[ly] na určit[ý] [...] zdroj nebo na určitý postup nebo na obchodní značky [...] nebo určitý původ či výrobu, pokud by to vedlo ke zvýhodnění nebo vyloučení určitých podniků nebo určitých výrobků“, přičemž uvedená značka představující zapsanou ochrannou známku spadá do každé z těchto kategorií.
- 72 Nizozemské království zpochybňuje, že by kritéria, na nichž je založeno poskytování značky MAX HAVELAAR, mohla představovat požadavky na výrobní postup nebo metodu, a tvrdí, že se jednalo o podmínky použitelné na nákup výrobků dodávaných v rámci plnění sporné zakázky, které spadají do rámce pojmu „podmínky plnění zakázky“ ve smyslu článku 26 směrnice 2004/18. Podpůrně, za předpokladu, že by požadavek na tuto značku představoval technickou specifikaci, zpochybňuje, že by byl čl. 23 odst. 8 této směrnice použitelný.

b) Závěry Soudního dvora

- 73 Jak bylo uvedeno v bodě 37 tohoto rozsudku, značka MAX HAVELAAR označuje výrobky pocházející ze spravedlivého obchodu, jež byly nakoupeny za příznivější cenu a za příznivějších podmínek, než jaké by byly určeny tržními podmínkami, od organizací tvořených drobnými výrobci a producenty v rozvojových zemích. Ze spisu vyplývá, že tato značka spočívá na čtyřech kritériích, tedy že uhrazená cena musí pokrývat veškeré náklady a musí být vyšší než cena tržní, že výroba musí být předfinancována a že dovozce musí s výrobcí a producenty udržovat dlouhodobé obchodní vztahy.
- 74 Je třeba konstatovat, že taková kritéria neodpovídají definici pojmu „technická specifikace“ uvedené v bodě 1 písm. b) přílohy VI směrnice 2004/18, jelikož je tato definice vázána výhradně na vlastnosti samotných výrobků, jejich výrobu, balení nebo použití, a nikoliv na podmínky, za nichž je dodavatel od výrobce získal.
- 75 Naopak dodržení těchto kritérií spadá do rámce pojmu „podmínky plnění zakázky“ ve smyslu článku 26 této směrnice.
- 76 Podle tohoto článku se totiž podmínky plnění zakázky mohou týkat mimo jiné sociálních faktorů. Požadavek na to, aby dodávaná káva a čaj pocházely od drobných producentů z rozvojových zemí, s nimiž byly navázány pro ně výhodné obchodní vztahy, přitom tvoří takový faktor. Soulad takové podmínky s právem musí být tudíž ověřen s ohledem na uvedený článek 26.
- 77 Je nicméně třeba konstatovat, že v rámci postupu před zahájením soudního řízení, ostatně stejně jako v návrhu na zahájení řízení, Komise kritizovala dotyčné ustanovení zadávací dokumentace výhradně na základě čl. 23 odst. 8 směrnice 2004/18, přičemž teprve ve fázi repliky tvrdila, že argumentace rozvinutá v tomto ohledu se uplatní *mutatis mutandis* na podmínku plnění, která se řídí jejím článkem 26.
- 78 Jelikož je předmět žaloby podané na základě článku 258 SFEU vymezen postupem před zahájením soudního řízení stanoveným v tomto článku, musí být tato žaloba založena na stejném odůvodnění a důvodech jako odůvodněné stanovisko, takže výtka, která nebyla vznesena v odůvodněném

stanovisku, je ve fázi řízení před Soudním dvorem nepřijatelná (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 9. února 2006, Komise v. Spojené království, C-305/03, Sb. rozh. s. I-1213, bod 22 a citovaná judikatura).

79 Druhou část prvního žalobního důvodu je tedy třeba odmítnout jako nepřijatelnou.

*C – Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 53 odst. 1 směrnice 2004/18, pokud jde o kritéria pro zadání zakázky týkající se dodávaných přísad*

80 Třetí žalobní důvod souvisí s prvním, jelikož Komise v něm rovněž směřuje k využití značek EKO a MAX HAVELAAR v dokumentaci k zakázce, ale jako ke kritériu pro zadání zakázky ve smyslu článku 53 směrnice 2004/18.

81 Úvodem je třeba připomenout, že jak bylo rozhodnuto v bodech 51 až 57 tohoto rozsudku s odkazem na dokumentaci k zakázce stanovující kritéria pro její zadání, provincie Severní Holandsko stanovila kritérium pro zadání zakázky spočívající v tom, aby dodávané přísady nesly značku EKO nebo MAX HAVELAAR.

## 1. Argumentace účastníků řízení

82 Komise v podstatě tvrdí, že takové kritérium pro zadání zakázky porušuje článek 53 směrnice 2004/18 ve dvou ohledech. Na straně jedné nesouvisí s předmětem zakázky, jelikož kritéria, na nichž jsou založeny značky EKO a MAX HAVELAAR, se týkají nikoliv samotných dodávaných výrobků, ale obecné politiky uchazečů, obzvláště v případě značky MAX HAVELAAR. Na straně druhé není uvedené kritérium pro zadání zakázky slučitelné s požadavky na rovný přístup, nediskriminaci a transparentnost, jelikož jeho účinkem je zejména znevýhodnění potenciálních uchazečů nepocházejících z Nizozemska nebo uchazečů, jejichž výrobky nenesou značku EKO nebo MAX HAVELAAR.

83 Podle Nizozemského království je sporné kritérium pro zadání zakázky transparentní, objektivní a nediskriminační. Uvedené značky jsou totiž hospodářským subjektům v dotčeném odvětví činnosti dobře známé, spočívají na kritériích vycházejících z unijní právní úpravy v oblasti ekologické produkce zemědělských produktů (co se týče značky EKO) nebo stanovených organizací, která značku poskytuje, a případně přístupných všem zájemcům z řad hospodářských subjektů (co se týče značky MAX HAVELAAR) a potenciální uchazeč postupující s běžnou řádnou péčí se mohl každopádně snadno s uvedenými kritérii seznámit. Kromě toho směrnice 2004/18 neukládá stran kritérií pro zadání zakázky tytéž požadavky jako stran technických specifikací, tak jak jsou stanoveny v článku 23 této směrnice, a to zcela logicky, jelikož není požadováno, aby všichni uchazeči splňovali všechna kritéria pro zadání zakázky. A konečně, sporné kritérium pro zadání zakázky má spojitost s předmětem zakázky, která se týká zejména dodávek výrobků pocházejících z ekologického zemědělství a spravedlivého obchodu, a vyhovění mu vypovídá o kvalitě nabídek a pomáhá posoudit jejich poměr kvality a ceny.

## 2. Závěry Soudního dvora

84 Zprv je třeba uvést, že podle čl. 53 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/18, rozhodne-li se veřejný zadavatel, tak jako v projednávaném případě, zadat zakázku uchazeči, jehož nabídka je z pohledu tohoto zadavatele hospodářsky nejvýhodnější, musí přitom vycházet z různých kritérií, která má určit s ohledem na požadavky této směrnice, přičemž uvedené ustanovení obsahuje, jak vyplývá z použití výrazu „například“, nevyčerpávající výčet možných kritérií.

- 85 Článek 53 směrnice 2004/18 je rozveden jejím čtyřicátým šestým bodem odůvodnění, jehož třetí a čtvrtý pododstavec upřesňují, že kritéria pro zadání zakázky mohou být v zásadě nejen hospodářské, ale rovněž kvalitativní povahy. Mezi příklady uvedenými v odst. 1 písm. a) tohoto článku jsou tak uvedeny kromě jiného vlastnosti z hlediska životního prostředí. Jak uvedla generální advokátka v rámci bodu 103 svého stanoviska, čtvrtý pododstavec uvedeného bodu odůvodnění mimo jiné uvádí, že „veřejný zadavatel [může] použít kritéria zaměřená na splnění sociálních požadavků, které odpovídají zejména potřebám – vymezeným ve specifikacích zakázky – zvláště znevýhodněných skupin osob, ke kterým náležejí příjemci nebo uživatelé stavebních prací, dodávek nebo služeb, které jsou předmětem zakázky“. Je proto třeba připustit, že veřejní zadavatelé jsou rovněž oprávněni zvolit si kritéria pro zadání zakázky založená na sociálních faktorech, které se mohou týkat uživatelů stavebních prací, dodávek nebo služeb, které jsou předmětem zakázky, nebo osob, kterým jsou určeny, jakož i jiných osob.
- 86 Zadruhé čl. 53 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/18 ukládá, aby kritéria pro zadání zakázky souvisela s předmětem zakázky. V tomto ohledu její čtyřicátý šestý bod odůvodnění ve svém třetím pododstavci upřesňuje, že „[s]tanovení těchto kritérií závisí na předmětu zakázky do té míry, do jaké musí tato kritéria umožnit jak vyhodnocení úrovně plnění, jakou každá nabídka nabízí vzhledem k předmětu zakázky, jak je definován v technických specifikacích, tak posoudit poměr kvality a ceny u každé nabídky“, přičemž „hospodářsky nejvýhodnější nabídka“ je ta, která „nabízí nejlepší poměr kvality a ceny“.
- 87 Zatřetí, jak vyplývá z prvního a čtvrtého pododstavce tohoto bodu odůvodnění, dodržování zásad rovnosti, nediskriminace a transparentnosti vyžaduje, aby kritéria pro zadání zakázky byla objektivní, což zajišťuje, aby srovnání a vyhodnocení nabídek proběhlo objektivním způsobem, a tedy v podmínkách účinné hospodářské soutěže. Tak by tomu nebylo v případě kritérií, která by veřejnému zadavateli poskytovala neomezenou svobodu volby (co se týče obdobných ustanovení směrnic předcházejících směrnici 2004/18, viz rozsudek ze dne 17. září 2002, *Concordia Bus Finland*, C-513/99, Recueil, s. I-7213, bod 61 a citovaná judikatura).
- 88 Začtvrté a naposledy, jak je zdůrazněno ve druhém pododstavci uvedeného bodu odůvodnění, tytéž zásady ukládají veřejnému zadavateli povinnost zajistit ve všech fázích postupu vedoucího k zadání veřejné zakázky dodržení zásady rovného zacházení s potenciálními uchazeči a zásady transparentnosti kritérií pro zadání zakázky, které musejí umožnit všem přiměřeně informovaným uchazečům, kteří postupují s běžnou řádnou péčí, porozumět jejich přesnému významu, a vyložit je tedy stejným způsobem (co se týče obdobných ustanovení směrnic předcházejících směrnicí 2004/18, viz zejména rozsudek ze dne 4. prosince 2003, *EVN a Wienstrom*, C-448/01, Recueil, s. I-14527, body 56 až 58).
- 89 Za účelem posouzení opodstatněnosti výtky směřující k neexistenci dostatečné spojitosti mezi sporným kritériem pro zadání zakázky a jejím předmětem je třeba zohlednit kritéria, na nichž jsou založeny značky EKO a MAX HAVELAAR. Jak vyplývá z bodů 34 a 37 tohoto rozsudku, tato kritéria charakterizují výrobky pocházející z ekologického zemědělství a spravedlivého obchodu. Co se týče ekologického zemědělství, tak jak je upraveno unijní právní úpravou – v období rozhodujícím pro projednávaný případ tedy nařízením č. 2092/91 – druhý a devátý bod jeho odůvodnění uvádějí, že tento druh produkce je v souladu s ochranou životního prostředí zejména proto, že je spojen s významným omezením používání hnojiv nebo pesticidů. Co se týče spravedlivého obchodu, z uvedeného bodu 37 plyne, že kritéria stanovená nadací, která poskytuje značku MAX HAVELAAR, mají podporovat drobné producenty z rozvojových zemí udržováním obchodních vztahů zohledňujících skutečné potřeby těchto producentů, a nikoliv pouze zákony trhu. Z těchto informací plyne, že se sporné kritérium pro zadání zakázky týkalo vlastností z hlediska životního prostředí a sociálních aspektů, které spadají do rámce čl. 53 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/18.
- 90 Dále je třeba konstatovat, že se podle popisu zakázky uvedeného v podkapitole 1.4 zadávací dokumentace tato zakázka týkala zejména dodávek kávy, čaje a dalších přísad nezbytných k přípravě nápojů nabízených v automatech. Ze znění sporného kritéria pro zadání zakázky kromě toho vyplývá,



že se toto kritérium týkalo pouze přísad dodávaných v rámci uvedené zakázky a nemělo žádné dopady na obecnou nákupní politiku uchazečů. Tato kritéria se tudíž týkala výrobků, jejichž dodávky představovaly část předmětu uvedené zakázky.

- 91 A konečně, jak vyplývá z bodu 110 stanoviska generální advokátky, není vyžadováno, aby se kritérium pro zadání zakázky týkalo inherentní vlastnosti výrobku, to znamená prvku, který je jeho hmotnou součástí. Soudní dvůr tak v bodě 34 výše uvedeného rozsudku EVN a Wienstrom rozhodl, že unijní právní úprava v oblasti veřejných zakázek nebrání tomu, aby v rámci zakázky na dodávky elektřiny veřejný zadavatel použil kritérium pro zadání zakázky spočívající v tom, aby byla elektrická energie vyrobena z obnovitelných zdrojů. Nic proto v zásadě nebrání tomu, aby se takové kritérium týkalo toho, aby výrobek pocházel ze spravedlivého obchodu.
- 92 Je tedy nutno konstatovat, že sporné kritérium pro zadání zakázky má spojitost s předmětem dotyčné zakázky, vyžadovanou v čl. 53 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/18, takže výtku vznesená Komisí v tomto ohledu není opodstatněná.
- 93 Co se týče výtky týkající se skutečnosti, že provincie Severní Holandsko povýšila držení daných značek na kritérium pro zadání zakázky, je třeba uvést, že podle bodu 35 přílohy A zadávací dokumentace veřejný zadavatel stanovil, že to, že dodávané přísady nesou značky EKO nebo MAX HAVELAAR, povede k přiznání určitého počtu bodů v rámci rozhodování o pořadí konkurenčních nabídek při zadávání zakázky. Tato podmínka musí být přezkoumána s ohledem na požadavky jasnosti a objektivity, které v tomto ohledu veřejné zadavatele zavazují.
- 94 Co se týče specifického případu použití značek, unijní zákonodárce poskytl určité přesné údaje ohledně dopadu těchto požadavků v kontextu technických specifikací. Jak vyplývá z bodů 62 až 65 tohoto rozsudku, zákonodárce poté, co v čl. 23 odst. 3 písm. b) směrnice 2004/18 zdůraznil, že tyto specifikace musí být dostatečně přesné, aby umožnily uchazečům určit předmět zakázky a veřejným zadavatelům ji zadat, povolil v odstavci 6 téhož článku veřejným zadavatelům využít kritéria, na nichž je založena ekoznačka, pro stanovení některých vlastností výrobků, ale nikoliv povýšit ekoznačku na technickou specifikaci, jelikož taková značka může být použita pouze jako předpoklad toho, že výrobky, které ji nesou, splňují takto definované vlastnosti, s výslovnou výhradou jakéhokoliv jiného vhodného důkazu.
- 95 Na rozdíl od tvrzení Nizozemského království není žádný důvod mít za to, že by zásady rovnosti, nediskriminace a transparentnosti měly odlišné důsledky, jedná-li se o kritéria pro zadání zakázky, která jsou rovněž základními podmínkami veřejné zakázky, jelikož budou rozhodovat při výběru nabídky, jež bude zvolena z těch, které odpovídají požadavkům vyjádřeným veřejným zadavatelem v rámci technických specifikací.
- 96 Co se týče pozdějšího upřesnění v bodě 12 informativního dodatku, podle kterého odkaz na značky EKO a MAX HAVELAAR zahrnoval i rovnocenné značky, je třeba mimo to, co bylo uvedeno v bodech 54 až 56 tohoto rozsudku, zdůraznit, že takové upřesnění nemůže v žádném případě zhojit neupřesnění kritérií, na nichž dotyčné značky spočívají.
- 97 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že provincie Severní Holandsko tím, že v zadávací dokumentaci stanovila, že opatření některých dodávaných výrobků danými značkami vede k přiznání určitého počtu bodů v rámci volby hospodářsky nejvýhodnější nabídky, aniž provedla výčet kritérií, na nichž jsou tyto značky založeny, a povolila, aby byla skutečnost, že výrobek splňuje tato kritéria, prokázána jakýmkoliv vhodným způsobem, stanovila kritérium pro zadání zakázky neslučitelné s čl. 53 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/18. Třetí žalobní důvod je tudíž v tomto rozsahu opodstatněný.

D – K druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článku 2, čl. 44 odst. 2 a článku 48 směrnice 2004/18, pokud jde o požadavek dodržení kritérií „trvalé udržitelnosti nákupů“ a „společensky odpovědného jednání podniků“

- 98 Druhý žalobní důvod, dělící se na tři části, se týká požadavku obsaženého v podkapitole 4.4 oddílu 4 bodu 2 zadávací dokumentace, který v podstatě úspěšnému uchazeči ukládá dodržovat kritéria „trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“, zejména příspěvkem k trvalé udržitelnosti trhu s kávou a k ekologicky, sociálně a hospodářsky odpovědné produkci kávy, v souvislosti s nímž byli uchazeči vyzváni, aby uvedli, jakým způsobem tato kritéria splňují.

### 1. Argumentace účastníků řízení

- 99 První částí tohoto žalobního důvodu Komise tvrdí, že požadavek, o který se jedná, představuje minimální úroveň technické způsobilosti, která je v rozporu s čl. 44 odst. 2 prvním pododstavcem a článkem 48 směrnice 2004/18, jelikož nesouvisí s kritérii stanovenými v posledně uvedeném článku, který zavádí uzavřený systém. Nizozemské království tvrdí, že tento požadavek ve skutečnosti představuje podmínku plnění zakázky, která se řídí článkem 26 této směrnice. Podpůrně má za to, že uvedený požadavek spadá do systému zavedeného v uvedeném článku 48, s odkazem na jeho odst. 2 písm. c), který se týká popisu technického zařízení a opatření použitých dodavatelem nebo poskytovatelem služby pro zajištění jakosti a zařízení podniku pro studium a výzkum. Uvedeným požadavkem mohli uchazeči prokázat, že jsou schopni zakázku plnit v souladu s vysokými kvalitativními kritérii.
- 100 Druhá část tohoto žalobního důvodu, vycházející z porušení čl. 44 odst. 2 druhého pododstavce směrnice 2004/18, se týká neexistující nebo přinejmenším nedostatečné spojitosti mezi sporným požadavkem a předmětem dotčené zakázky, což žalovaný členský stát zpochybňuje, jelikož trvalá udržitelnost nákupů a společenská odpovědnost podniků mají podle něho vztah k zakázce týkající se mimo jiné dodávek kávy a čaje pocházejících z ekologického zemědělství a spravedlivého obchodu.
- 101 Třetí částí uvedeného žalobního důvodu Komise uplatňuje porušení článku 2 směrnice 2004/18, jelikož pojmy „trvalá udržitelnost nákupů“ a „společenská odpovědnost podniků“ nemají dostatečně jasný dosah. Podle Nizozemského království tomu tak není zejména proto, že těmto výrazům rozumí každý běžně informovaný podnikatel a jsou kromě toho hojně zdokumentovány na internetu.

### 2. Závěry Soudního dvora

#### a) Ke kvalifikaci dotčeného ustanovení zadávací dokumentace

- 102 Účastníci řízení se prou o kvalifikaci sporného požadavku, podle kterého musejí uchazeči dodržovat „kritéria trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“, zejména příspěvkem k trvalé udržitelnosti trhu s kávou a k ekologicky, sociálně a hospodářsky odpovědné produkci kávy. Komise tvrdí, že se tento požadavek týká obecné obchodní politiky uchazečů, a souvisí proto s jejich technickou a odbornou způsobilostí ve smyslu článku 48 směrnice 2004/18. Naopak podle Nizozemského království se uvedený požadavek použije na spornou zakázku, takže se jedná o podmínku plnění zakázky ve smyslu článku 26 této směrnice.
- 103 S posledně uvedenou tezí nelze souhlasit. Sporné ustanovení totiž bylo uvedeno ve čtvrtém oddíle podkapitoly 4.4 zadávací dokumentace, nazvané „Požadavky na vhodnost/minimální úroveň“, což odpovídá terminologii použité zejména v nadpisu a v odstavci 2 článku 44 směrnice 2004/18, tedy odstavci, který odkazuje na její články 47 a 48, které jsou nadepsány „Hospodářské a finanční předpoklady“ a „Technická nebo odborná způsobilost“. Kromě toho se první tři oddíly též podkapitoly týkaly minimálních úrovní vyžadovaných veřejným zadavatelem, pokud jde o obrat, krytí

profesních rizik a zkušenosti uchazečů, tedy prvků výslovně zmíněných v uvedených člancích 47 a 48. Mimoto „požadavky na vhodnost“ byly definovány v úvodu zadávací dokumentace jako požadavky vyjádřené formou důvodů vyloučení nebo minimálních úrovní, které uchazeč musel splnit k tomu, aby byla jeho nabídka zohledněna, takže se jeví jako odlišné od nabídky ve vlastním smyslu slova. A konečně, dotčený požadavek byl formulován obecně, nikoliv specificky ve vztahu ke sporné zakázce.

104 Z těchto úvah plyne, že potenciální uchazeči nemohli tento požadavek chápat jinak, než že se vztahuje k minimální úrovni odborné způsobilosti vyžadované veřejným zadavatelem ve smyslu čl. 44 odst. 2 a článku 48 směrnice 2004/18. Soulad uvedeného požadavku s právem proto musí být posuzován s ohledem na tato ustanovení.

b) K údajnému porušení čl. 44 odst. 2 a článku 48 směrnice 2004/18

105 Jak plyne z jeho odstavců 1 a 6, článek 48 směrnice 2004/18 provádí taxativní výčet prvků, na jejichž základě může veřejný zadavatel hodnotit a ověřovat technickou a odbornou způsobilost uchazečů. Kromě toho její čl. 44 odst. 2 sice opravňuje veřejné zadavatele stanovit minimální úroveň způsobilostí, které uchazeč musí splnit k tomu, aby byla jeho nabídka zohledněna pro účely zadání zakázky, tyto úrovně však mohou být podle prvního pododstavce posledně uvedeného ustanovení stanoveny pouze s odkazem na prvky, které jsou uvedeny v článku 48, pokud jde o technickou a odbornou způsobilost.

106 Na rozdíl od tvrzení Nizozemského království se však požadavek dodržování „kritérií trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“ neváže k žádnému z těchto prvků.

107 Zejména informace požadované v rámci tohoto požadavku, tedy uvedení způsobu, jakým uchazeč „splň[uje] kritéria týkající se trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků [a] [...] přispívá ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska“, nelze považovat za „popis technického zařízení a opatření použitých dodavatelem pro zajištění jakosti a popis zařízení podniku pro studium a výzkum“, uvedený v čl. 48 odst. 2 písm. c) směrnice 2004/18. Výraz „jakost“ použitý nejen v tomto ustanovení, ale rovněž v bodech b), d) a j) téhož odstavce se totiž musí v kontextu uvedeného článku 48 vztahovat k technické kvalitě plnění nebo dodávek stejného druhu jako plnění nebo dodávky, které představují předmět dané zakázky, a přitom je veřejný zadavatel oprávněn od uchazečů vyžadovat, aby ho informovali o způsobu, jakým kontrolují a zaručují kvalitu těchto plnění nebo dodávek v rozsahu stanoveném v uvedených bodech.

108 Z předchozích úvah plyne, že provincie Severní Holandsko tím, že stanovila v rámci požadavků na vhodnost a minimálních úrovní způsobilostí v zadávací dokumentaci podmínku, podle které musejí uchazeči dodržovat kritéria trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků a uvést, jakým způsobem tato kritéria dodržují a přispívají ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska, stanovila minimální úroveň technické způsobilosti nepovolenou čl. 44 odst. 2 a článkem 48 směrnice 2004/18. První část druhého žalobního důvodu je tudíž opodstatněná.

c) K údajnému porušení článku 2 směrnice 2004/18

109 Zásada transparentnosti předpokládá, že všechny podmínky a způsoby postupu vedoucího k zadání zakázky budou formulovány jasně, přesně a jednoznačně v oznámení o zakázce nebo v zadávací dokumentaci tak, aby všichni přiměřeně informovaní uchazeči, kteří postupují s běžnou řádnou péčí, mohli pochopit jejich přesný rozsah a vykládat je stejným způsobem a aby byl veřejný zadavatel schopen skutečně ověřit, zda nabídky uchazečů splňují kritéria, kterými se řídí dotčená zakázka (viz zejména rozsudek ze dne 29. dubna 2004, Komise v. CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, Recueil, s. I-3801).

- 110 Jak přitom uvedla generální advokátka v bodě 146 svého stanoviska, je nutno konstatovat, že požadavky související s dodržováním „kritérií trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“, jakož i povinnosti „přispívat ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska“, se nevyznačují takovým stupněm jasnosti, přesnosti a jednoznačnosti, aby všichni přiměřeně informovaní uchazeči, postupující s běžnou řádnou péčí, byli s to jasně a v celém rozsahu pochopit, která kritéria souvisejí s těmito požadavky. Stejně tak je tomu *a fortiori* v případě výzvy, aby uchazeči ve svých nabídkách uvedli, „[j]akým způsobem splňuj[í]“ uvedená kritéria, nebo „jakým způsobem přispívaj[í]“ k cílům vyzdvihovaným veřejným zadavatelem, pokud jde o trh s kávou a její produkci, aniž jsou jim dány konkrétní údaje o informacích, které mají předložit.
- 111 Provincie Severní Holandsko tudíž tím, že ve sporné zadávací dokumentaci uložila uchazečům povinnost dodržovat „kritéria týkající se trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“, „přispívat ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska“ a uvést, „[j]akým způsobem splňuj[í]“ uvedená kritéria nebo „jakým způsobem přispívaj[í]“ k cílům vyzdvihovaným veřejným zadavatelem, pokud jde o trh s kávou a její produkci, stanovila požadavek, který nerespektuje povinnost transparentnosti zavedenou článkem 2 směrnice 2004/18.
- 112 V důsledku toho ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že Nizozemské království tím, že v rámci zadávání veřejné zakázky na dodání a provoz automatů na kávu, která byla zveřejněna v *Úředním věstníku Evropské unie* dne 16. srpna 2008, provincie Severní Holandsko:

- stanovila technickou specifikaci neslučitelnou s čl. 23 odst. 6 směrnice 2004/18, když vyžadovala, aby některé dodávané výrobky byly opatřeny danou ekoznačkou, místo aby použila podrobné specifikace;
- stanovila kritéria pro zadání zakázky neslučitelná s čl. 53 odst. 1 písm. a) této směrnice, když stanovila, že opatření některých dodávaných výrobků danou značkou vede k přiznání určitého počtu bodů v rámci volby hospodářsky nejvýhodnější nabídky, aniž provedla výčet kritérií, na nichž jsou tyto značky založeny, a povolila, aby skutečnost, že výrobek tato kritéria splňuje, byla prokázána jakýmkoliv vhodným způsobem;
- stanovila minimální úroveň technické způsobilosti nepovolenou čl. 44 odst. 2 a článkem 48 uvedené směrnice, když v rámci požadavků na vhodnost a minimální úroveň způsobilosti v zadávací dokumentaci stanovila podmínku, podle které musejí uchazeči dodržovat „kritéria trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“ a uvést, jakým způsobem tato kritéria dodržují a „přispívají ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska“, a
- stanovila požadavek, který nerespektuje povinnost transparentnosti zavedenou článkem 2 téže směrnice, když uložila podmínku, podle které musejí uchazeči dodržovat „kritéria trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“ a uvést, jakým způsobem tato kritéria dodržují a „přispívají ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska“,

nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z výše uvedených ustanovení. Z týchž úvah vyplývá, že ve zbývajících částech musí být žaloba zamítnuta.

## V – K nákladům řízení

- 113 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Nizozemské království nemělo v podstatné části ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedenému uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) Nizozemské království tím, že v rámci zadávání veřejné zakázky na dodání a provoz automatů na kávu, která byla zveřejněna v *Úředním věstníku Evropské unie* dne 16. srpna 2008, provincie Severní Holandsko:

- stanovila technickou specifikaci neslučitelnou s čl. 23 odst. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby, ve znění nařízení Komise (ES) č. 1422/2007 ze dne 4. prosince 2007, když vyžadovala, aby některé dodávané výrobky byly opatřeny danou ekoznačkou, místo aby použila podrobné specifikace;
- stanovila kritéria pro zadání zakázky neslučitelná s čl. 53 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice, když stanovila, že opatření některých dodávaných výrobků danou značkou vede k přiznání určitého počtu bodů v rámci volby hospodářsky nejvýhodnější nabídky, aniž provedla výčet kritérií, na nichž jsou tyto značky založeny, a povolila, aby skutečnost, že výrobek tato kritéria splňuje, byla prokázána jakýmkoliv vhodným způsobem;
- stanovila minimální úroveň technické způsobilosti nepovolenou čl. 44 odst. 2 a článkem 48 téže směrnice, když v rámci požadavků na vhodnost a minimální úroveň způsobilosti v zadávací dokumentaci k uvedené zakázce stanovila podmínku, podle které musejí uchazeči dodržovat „kritéria trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“ a uvést, jakým způsobem tato kritéria dodržují a „přispívají ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska“, a
- stanovila požadavek, který nerespektuje povinnost transparentnosti zavedenou článkem 2 téže směrnice, když uložila podmínku, podle které musejí uchazeči dodržovat „kritéria trvalé udržitelnosti nákupů a společensky odpovědného jednání podniků“ a uvést, jakým způsobem tato kritéria dodržují a „přispívají ke zlepšení udržitelnosti trhu s kávou a k odpovědné produkci kávy z hlediska životního prostředí a společenského a hospodářského hlediska“,

nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z výše uvedených ustanovení.

2) Ve zbývajících částech žaloba zamítá.

3) Nizozemskému království se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.